

8. PRIVATLIV

Carl Gottlob Friedrich Warmuth

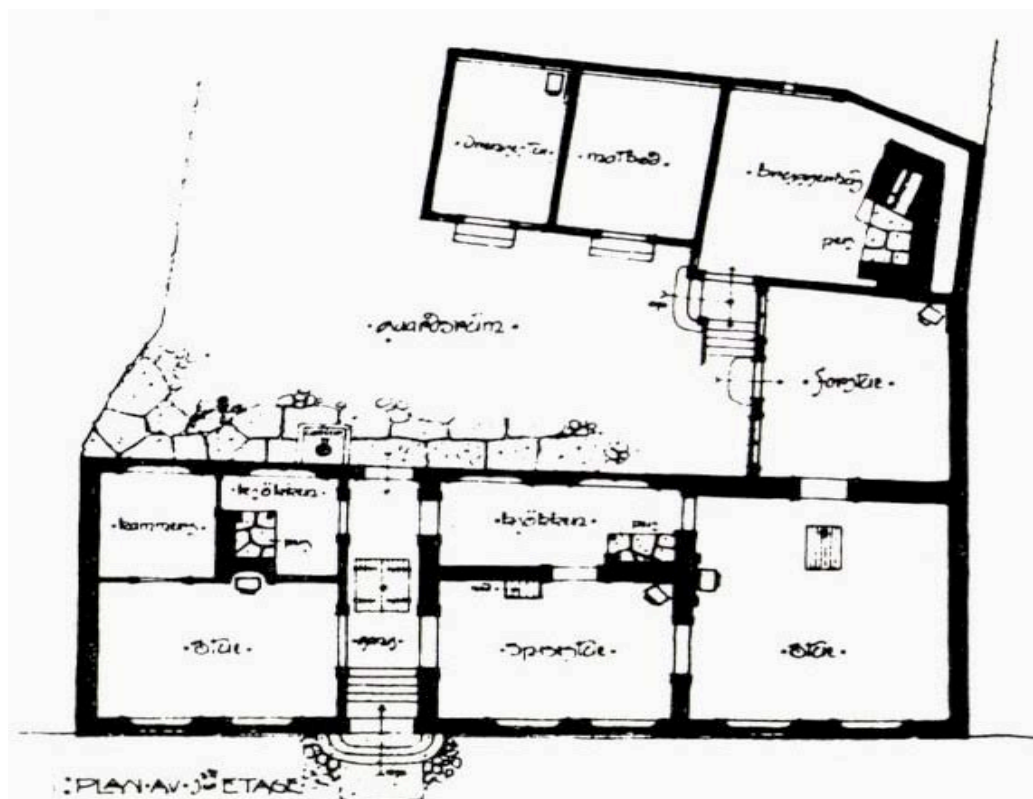
Selv om gården Nedre Vollgate 13 ble revet i 1912, vet vi hvordan den så ut utvendig gjennom fotografier og tegninger, vi har branntakster, kjenner grunnplanen til 1. etasje, og vi har gjennom seniors regnskapsbøker detaljert informasjon om dagliglivet i gården.

I juli 1863, to år etter at han hadde flyttet forretningen til Kirkegaten 17, kjøpte Carl Warmuth senior Nedre Vollgate 13 av enkemadam Caspersen. Det var et godt kjøp, skrev han til vennen Müller i Braunschweig. Kjøpesummen var 4150 spesidaler (tilsvarte NOK 1 250 000 i 2015).

Det var en helt vanlig bygård i utmurt bindingsverk (reisverk i tre med teglsten murt sammen i hulrommene) litt utenfor sentrum, trolig bygget på slutten av 1600-tallet. Området tilhørte Christianias eldste byområde og var avsatt for de mindre bemidlede. Alle hus i byen måtte bygges av mur, men det ble gitt dispensasjon for utmurt bindingsverk fordi hus i ren mur var altfor kostbart for alminnelige folk. Det vanlige var synlig bindingsverk og murverk, men med årene ble gjerne hele veggen dekket av mur for å gi inntrykk av massiv mur.

Fire fløyer omgav en rommelig gårdsplass. Mot øst og vest grenset endeveggene mot naboene i nr. 11 og 15. Hovedbygningen vendte mot Nedre Vollgate, bygningen som lå parallelt mot Øvre Vollgate. Tvers over langs den ene siden av gårdsplassen lå en bygning med bolig og boder, langs den andre siden verksted. På gårdsplassen var også utedoen, bingen, å finne. Bildekildene våre stammer fra slutten av 1800-årene, mens grunnplanen over den eldste utforming av gårdsanlegget, rekonstruert av Arno Berg, viser et langt eldre anlegg, fra rundt 1700. Senere er flere bygninger kommet til, men grunnplanen av hovedbygningen mot Nedre Vollgate er sannsynligvis slik som den

oppriinnelig var utformet. Det er jo utrolig heldig for oss at Arno Berg valgte akkurat denne gården som eksempel på datidens boligkonstruksjon i boken han utgav i 1963!

Mot gaten ligger 3 stuer og gang, mot gårdsplassen to kjøkken og kammer. Det finnes ingen grunnplan for 2. etasje, men vi vet at der var 4 rom, et kjøkken, bod og gang foruten trappen. En branntakst i 1879 nevner 8 kakkelovner, 3 komfyrer med hette og innlagt vann. Christiania var forholdsvis tidlig ute med skikkelig vannforsyning. I 1847 fikk byen 20 nye vannposter (store trekar), og de som hadde råd, kunne koble seg til vannrørene (av tre) mot en avgift, og dette gjorde altså eieren av Nedre Vollgate 13.

Nå vet vi ingen ting om hvilke værelser Carl og hans hustru bodde i – verken før eller etter at han kjøpte eiendommen i 1863. Jeg kan tenke meg at etter at han selv ble eier, innredet han seg i den beste delen – i 1. etasje mot Nedre Vollgate. Butikklokalet var muligens det som i skissen er kalt spisestuen.

I utedoen, bingen, tømte husholdningene sine pottter og bøtter, og “bingemannen” kom og hentet avfallet med ujevne mellomrom. En kan nok tenke seg luktproblemene inne i gården en varm sommerdag!

Den første regnskapsboken. Ringve Museum

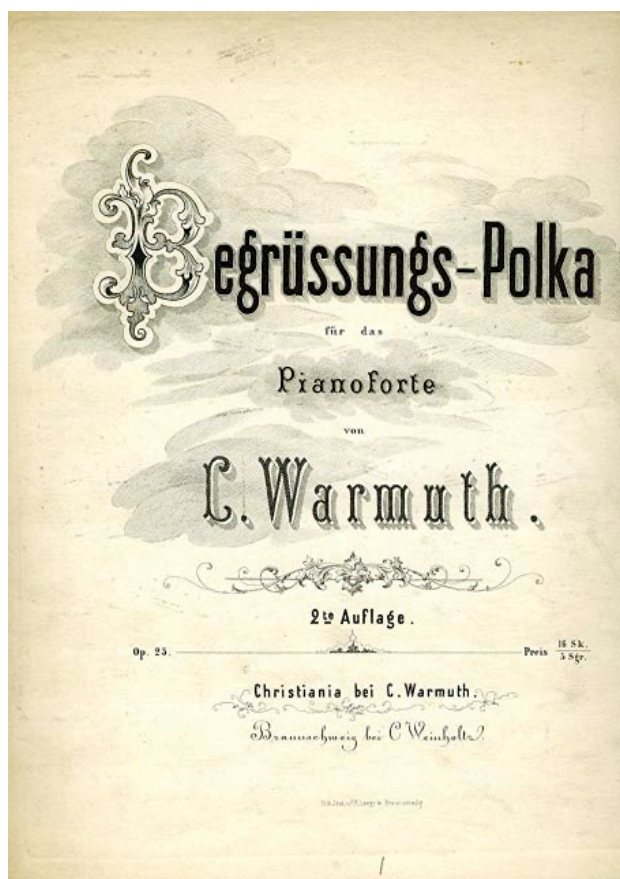
Hvordan så hverdagen ut for senior Carl og hans frue Julia? Hvem omgikk de, hvor handlet de, hvilke fornøyer oppsøkte de, hadde de noen hobbyer og hva drev de med til daglig?

I 1840 kjente Carl Warmuth kun kappellets medlemmer. Fire år senere var kretsen en god del utvidet. Da de fire eldste barna skulle døpes, ble det gjort omfattende arrangementer. Ved dåpen av den førstefødte Carl jr. i mai 1844 kom fadder bestefar Gottfried Warmuth den lange veien fra Thalebra og bestemor Sophie Köhler fra Ellrich. De øvrige faddere var en venn, Wilhelm Olsen, fra Christiania samt nabo madame Sommer. Denne madame Sommer var gift med possementmaker Heinrich Sommer; en tysk håndverker med så høy anseelse at kongehuset engasjerte ham til å lage mange av slottets gardiner. Familien Sommer bodde også i Nedre Vollgate.

Da Julie skulle døpes i juni året etter var fadderne bestefar Andreas Köhler fra Ellrich, tante Maria (Carl seniors søster) fra Thalebra, musikerkollega Herr og madame Sommers søster Julie Edler fra Trondheim.

Sønnen Bernhard ble døpt i mars 1847. Fadderne var seniors bror Johan Friedrich Warmuth som bodde i Thalebras naboby Hohenebra, Julias søster Friedrike Köhler fra Ellrich, malermester og huseier John Caspersen med forlovede Nicoline Helverskou. Datteren Sofie ble døpt i april 1849. Fadderne var possementmaker Heinrich Sommer, madame Luise Möhne som var gift med Johan Möhne, pastor i Brødremenigheten (de holdt også til i Nedre Vollgate). Til slutt en jomfru Knudsen fra Trondheim. Altså ingen fra Tyskland denne gangen.

Fadderne til barna utgjorde en nokså liten krets utenfor selve slekten. Familien Sommer, madame Edler, malermesteren og forloveden, musiker Herr, en Olsen, en jomfru Knudsen og madame Möhne – alle fra det øvre borgerskap.

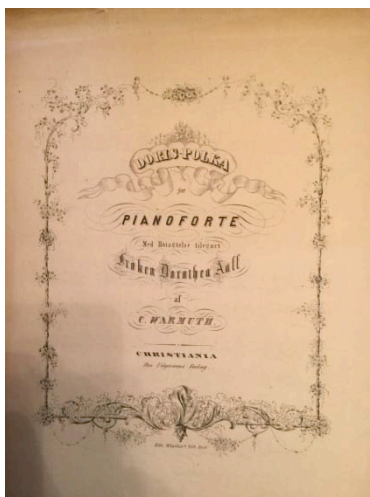

Seniors komposisjon Begrüssungspolka op. 25 ble forlagets første utgivelse, platennummer 1 i 1851, trykt i 500 eksemplarer, derav solgt 492. 2. utgave i 1868.

Rollefordelingen var helt klar i det warmuthske hjem. Julia hadde ansvaret for barna og husholdningen. Carl drev sin forretning i gården og hadde fullt opp å gjøre. Når han da ikke komponerte – det eksisterer flere komposisjoner etter ham. Syv titler ble utgitt,

først på Edv. Winthers forlag, så på hans eget forlag da det kom i gang i 1851. Det er danser i tidens stil, alle for piano, lett og behagelig musikk.

Noen år senere, på 1860-tallet, endret situasjonen seg. Døtrene giftet seg, mor Julia kunne ta en tur hjem til Tyskland, sønnen Carl reiste til utlandet for å utdanne seg i faget og kom hjem igjen året etter, og butikken flyttet til Kirkegaten 17.

Seniors Doris-Polka, trykt i 200 eks. i 1852, solgt 183 eksemplarer.

Hvordan var livet i Nedre Vollgate? Takket være folketellingene, adressebøker og ikke minst regnskapsbøkene som omfatter årene 1878-89, får vi greie på det meste.

Regnskapsbøkene er en enestående kilde – de gir et helt detaljert bilde av ekteparet Warmuths hverdag i denne perioden. Uten disse hadde vi visst nokså lite om senior privat. Nesten alt som skjedde – og hva det kostet – står der. Til og med at Carl tapte i kortspill – 20. november 1878 kostet det ham kr 3,50, som tilsvarer NOK 225 i dag.

Warmuth kjøpte hele gården i Nedre Vollgate i 1863. Hovedbygning, bygning med boliger og lagerrom, verkstedbygning og bing. I folketellingen 1865 finner vi som leieboere en lærer og en student, seks familier tilknyttet håndverk og handel og to arbeiderfamilier, medregnet Warmuth-familien var det 33 mennesker. Ved folketellingen 10 år senere er alle leieboernavn nye. Ni familier tilhørte handels- og håndverksstanden, én var lærer og tilhørte embetsstanden og tre var arbeidere. Det var 34 personer til sammen i 1875. Regnskapsbøkene startet tre år senere, og nå leide 10 familier husvære av Carl Warmuth – hvor mange mennesker til sammen vet vi ikke, men det var trolig omtrent som tidligere. Bortsett fra tre navn er alle familiene nye.

Det var mye flytting i enkelte bydeler den gang, og blandingen av flere sosiale grupper – håndverkere, arbeidere og enkelte fra embetsstanden – var vanlig i større bygårder.

I 1878 får vi opplysninger om husleien også. Billigste rom/leilighet i 1878 kostet 8 kroner per måned (500 i dag), dyreste 30 kroner (1917 i dag). Warmuth tok inn 189 kr per måned i husleie; det tilsvarer NOK 14.150 i dag.

I folketellingen fra 1885 var gamle madam Larsen i kjelleren den eneste som ikke var nyinnflyttet. I sitt 69. år drev madammen stadig ølhandel i kjelleren sammen med sin datter og sitt barnebarn.

Husleien var omtrent på samme nivå som i 1878. Den billigste boligen var madam Larsens kjellerleilighet, den dyreste lå i 2. etasje mot Øvre Vollgate – her bodde bokhandler Waldemar Werner.

Carl Warmuth tok godt vare på eiendommen sin – han fikk den reparert og malt og tapetsert når det trengtes, fikk utdoen i gården jevnlig tømt, gårdsrommet og gaten feid om sommeren og strødd om vinteren. Den utrettelige Hans feide og ordnet med ved, Anna Olsen og søsteren Marie vasket og sydde. Tjenestejenta Karen Gundersen bodde i gården.

Det var ikke billig å forsikre seg den gangen heller. Brannforsikringen av eiendommen kostet på 1880-tallet 55 kroner, tilsvarer 3.700 pr år. Sykeforsikringen var på 3 kroner (200) året – det var ikke så galt. Innboet forsikret han for hele 6.400 kroner, som tilsvarer 435.000 kroner i dagens verdi. Det er så mye at det kan tenkes at en del av forretningens varelager lå i Nedre Vollgate 13.

Senior hadde sin faste lege, Fr. Wilhelm i Grensegaten 7, som fikk et årlig honorar på 80 kr (vel 5000 i dag). Tannlegen het T. Høeg, og apoteket Warmuth brukte var Svaneapoteket i Tollbodgaten. Han abonnerte på Aftenbladet, Folkebladet og Skillingsmagazinet. Han hadde en sikker og god økonomi og var antagelig like pålitelig i alt han foretok seg. Det var et solid, borgerlig hjem, med tydelig sosial avstand til arbeidere som vaskekonen, en fattig pike, gatefeieren, vognmannen. Det er det patriarkalske miljø der far var sjefen og "Mutter" ble tildelt faste husholdningspenger.

Det var ikke bare å gå i butikken og kjøpe ferdige klær eller sko eller veske på Warmuths tid. Man gikk til skredderen, skomakeren, sadelmakeren. Og det var skikkelige klær Carl senior ville ha: frakker, dresser, bukser og annet hos skredder Jensen og skredder Mathisen. Både klær og sko ble reparert til det ikke nyttet lenger. Senior var nøye med utseendet. Han gikk jevnlig til barber Wensberg i Kirkegaten 22 for å klippe og barbere seg.

Delikatessehandler Peter Dyrendahl i Tollbodgaten 17 var hans fremste leverandør både av mat, vin og brennevin. Gamle Warmuth unte seg både god mat og velgjørende drikke. I løpet av de 12 årene regnskapsbøkene dekker kjøpte han for eksempel 116 flasker konjakk og 68 flasker akevitt foruten hetvin og svakvin. Beholdt han alt for seg selv, ble det likevel ikke mer enn vel en halv flaske konjakk pr måned. Av andre ting er kaker og appelsiner ofte nevnt. Appelsiner var en luksusvare som da var relativt ny i Norge med en kilopris på NOK 150 i dagens verdi.

Blant alle handelsnavnene er det et par som peker seg ut: F. H. Frølich, dansk av fødsel. I hans gård i Kirkegaten 34 var det både veveri og dreieverksted, og det ble fremstilt hekker og hårnåler, mjød, eau de cologne, spaserstokker, bukseseler, stålpenner, fyrstikker, sigartennere og knusk, treolje for belysning, konjakk og armagnac laget av norsk brennevin, tapeter, belter, trikotasje, skosverte, snorer og leketøy! Et bemerkelsesverdig sted, i ettertid berømt fordi han startet landets første tapetfabrikk. Det andre firmaet er Steen og Strøms stormagasin som åpnet i 1874. Her kjøpte Warmuth gulvteppe og stol i 1880 for kr 99,99 (tilsvarer nesten 8000 kroner i dag) og gulvteppe for kr 43,89 i 1883.

Datidens Christiania manglet ikke underholdningstilbud. Senior gikk ofte i Tivoli – fornøylesparken på Klíngenbergr anlagt etter mønster av Tivoli i København. Han gikk også i teatret, på sirkus og ikke minst dro han til Bygdø Søbád. Mutter var visst aldri med. Og han gikk på konserter. Han fikk sikkert fribilletter, for i løpet av disse årene kjøpte han billett bare fem ganger.

Med unntak av noen forretningsreiser til Danmark og Tyskland og en flere dagers tur til Østerdalen med tog og hesteskyss i 1875, reiste han nesten aldri bort. Senior holdt seg stort sett hjemme i Nedre Vollgate der han stelte godt med både folk og eiendom; han var i forretningen, han besøkte barna etter at de hadde etablert seg – han og Mutter

bodde hos datteren Sofie og hennes mann Sverrer på Bygdøy om sommeren, noen ganger var han, med eller uten hustruen, på besøk hos Carl og Marie i Homansbyen, og før familiefæiden brøt ut rundt 1880 (se nedenfor) sikkert også hos den andre datteren Julie og hennes Otto. I kirken gikk han ikke. Utenom familien var det ikke mange han omgikk; det var et par av de gamle fra Harzverein-tiden – Johann Friedrich Gottlieb Rojahn, som døde 1882 og Carl Wilhelm Adolf Herwig, død 1879, og vi kan også regne med Carl Sander fra forretningen, som bodde i Nedre Vollgate 13 inntil han giftet seg i 1881.

Seniors ektefelle Julia døde i august 1882 etter et nær 40 års lykkelig – ser det ut til - ekteskap. Dette brakte ikke noen vesentlige forstyrrelser i de daglige rutiner for enkemannen. Hans daglige sysler var mer eller mindre de samme som før.

Carl senior beholdt hele livet nær kontakt med både familie og venner i Tyskland. Brevsamlingen i Nasjonalbiblioteket er meget stor – både av private brev og forretningsbrev. Mange av privatbrevene til Warmuthene vitner om både kjærlighet til og respekt for familie og venner.

Da foreldrene og Carl junior i 1871 skulle på en lengre reise gjennom København, Hamburg og Thalebra, skrev gamle Warmuth for sikkerhet skyld testamente. Dette gir eksakte opplysninger om hva hans private formue var på det tidspunkt: Forretningens verdi: 8000 spesidaler, gården i Nedre Vollgate: 5000 spesidaler – “hvorpaa ikke skylder mere end 880 Spd”, samt aksjer i Creditbanken, Hypotekbanken, Drammens Jernbane og Norsk Hovedjernbane, til sammen 2000 spesidaler, totalt 15000 spesidaler. eller 60.000 kroner brutto. Det tilsvarer noe over fire millioner kroner i dag. Denne summen holdt seg stabil i mange år – handelskalenderen for 1886-87 har tilsvarende beløp. Disse tallene viser at Warmuth senior var en holden mann. De viser også at forretningsdriften i Nedre Vollgate og de første 10 år i Kirkegaten hadde vært lukrativ. Carl senior hadde ingen formue da han kom til Norge i 1840, men allerede i 1842 var økonomien så trygg at han kunne sende brev til Julia og be henne komme. Senior hadde ikke bare en spesiell begavelse for handel, men også for å forvalte penger. Tross store utgifter til forretning og familie, hadde han i 1871 klart å etablere seg som stabilt velstående.

Warmuth senior hadde flere inntektskilder – husleien fra beboerne, månedlig utbetaling fra forretningen, utleie av piano, utbytte av aksjer og andre småting og litt musikkundervisning. Musikkundervisning var tydeligvis noe som sjelden forekom. Til gjengjeld er en av hans elever verd å nevne. Han het Ole Bull og var sønn av den svært kjente arkitekten Georg Andreas Bull, som var bror av den store fiolinist. Unge Ole Bull ble lege i Christiania.

Warmuths egenhendige oversikt i en av regnskapsbøkene viser det temmelig oppsiktsvekkende at utgiftene som regel var langt høyere enn inntektene:

År	Inntekt	Utgift
1878	2.683,73	5.084,66
1879	2.182,95	4.467,82
1880	2.025,60	4.895,90
1881	2.225,50	5.093,42
1882	2.442,00	5.056,85
1883	2.075,00	4.863,15
1884	1.908,00	4.968,92
1885	1.897,00	4.728,81
1886	2.144,00	4.464,47
1887	1.953,00	4.070,29
1888	1.920,00	4.467,45
1889	2.024,00	3.624,79

år	inn	ut
1878	2.683,73	5.084,66
1880	2.025,60	4.895,90
1882	2.442,00	5.056,85
1884	1.908,00	4.968,92
1886	2.144,00	4.464,47
1888	1.920,00	4.467,45

“Mankoen” i regnskapsbøkene for 6 år utgjør kr 15.800. For 12 år (alle årene bøkene omfattet) blir det 31.622 kr.

Hvordan harmonerer det hos en så bunnsolid mann som gamle Carl Warmuth?

Vi skal gjøre et lite regneeksperiment: Da senior overdro forretningen til junior 1. juli 1874, skjedde det ved at sønnen kjøpte den. Vi kjenner dessverre ikke kjøpesummen, men la oss gå ut fra verdien på forretningen i testamentet av 1871. Den var 8.000 spesidaler, og dette tilsvarer 32.000 kr etter 1875 (da Norge gikk over til kronesystemet). Verdien økte til 38.000 tre år senere. Altså, kan vi si, fikk senior 38.000 kr i datidens pengeverdi for forretningen i 1874.

Regnskapsbøkene starter fire år senere, i 1878 og går frem til 1889, altså 12 år.

Mankoen i de private årsoppgjør utgjør til sammen rundt 32.000. Det er da nærliggende å tro at det nettopp var pengene senior fikk for forretningen som dekket "underskuddene" i hans dagligliv. Det riktig finurlige er at senior lot sin formue stå i forretningen, han tok bare ut det han trengte for å dekke det månedlige underskudd! Regnskapsbøkene viser nemlig ingen overføring av debet/kredit fra måned til måned.

Vi kan se litt på hva slags utgifter han hadde en vanlig måned – oktober 1879 – og siterer fra regnskapsboken:

Madame Jensen Regning for Vask
For 1/2 Tønne Kuul
For Gjødtsel Kjøring
1/2 Aar Regning til Skilling Magazinet
Olava 1 m. Løn [tjenestepike]
Skomager Jensen for Mutters Sko
4 Hummer
Diverse Sager hos Dürendal [kolonialforretning]
Julie til Gebursdag og Sukkertøi
Hans for Gadefeining og for Vedskæring
For Theater Actier
Til Lagersøen [hans private versjon av Ladegaardshalvøen]
Til Herwig givet
Bærer
1 Par Brilller
Til Huusholdning
For Bærer
Æbler og Blommer
For Reparation af Brilller
1 Flaske Viin og 1 liden Julekage
1 Tour til Lagersøen
For 1 Tour til Nittedalen

Til Huusholdning
 Skomager Jensen for Mutters Sko
 Kuul
 Til Fengsels Selskabet
 1 Kage til Caffeen
 Til Huusholdning
 1 Skjeppe Æbler
 For Kjøring
 1 Flaske Cognac. 1
 Skomager Jensen halvsolet mine Støvler
 1 1/2 Favn Birkeved tilkjørt
 For Kraver at stryge
 Til Huusholdning
 Pærer og Kage
 1 fl Cherry Viin, halv D. Ansjoser

Til sammen ble dette i 2015-kroner 22.868,50.

Inntektene denne måneden var husleie, renter av jernbaneaksjer og utbetaling fra forretningen, til sammen 16.082 kr. Differansen 6.786 kr må han ha dekket med den reserven han hadde.

En liten oppstilling av de største utgiftspostene i året 1880:

	kr	% av de samlede utg.
mat	39.000	10,5
gaver	25.000	6,7
vedlikehold av gården	20.300	5,5
alkohol	17.600	4,7
klær	17.300	4,7
ved, kull	6.500	1,7
frukt	2000	0,5

Ikke overraskende er mat største utgiftspost. Langt mer iøynefallende er den store gaveposten.

Slik ser siden med regnskaper for mai 1882 ut:

Mai 1882.			
	Transport.	82	291 51
		"	8 40
27	Riichten Tapren Arbeide	"	64 35.
	Maler Lunde & Holten midentidig, 60 Sk. <small>per 4, 5.</small>	"	5 "
	1 Kuro	"	5 "
	1/2 Paar Skar. til Bernhardt.	"	4 67.
	Diverse hos Dyrendahl	"	1 87.
	1 Kage med m m.	"	" 84
	Sk. for 2 Dage.	"	4 "
28	Bernhardt Extra til Pils	"	7 "
	For Vask. 4,00 For Skjorte at sye, 3 Sk.	"	" 40
	For Kage	"	2 "
31	For Milk og Fløde og Sk. for 3 Dage	"	" 80
31	For Middag.	"	" "
	Al Forretninga	40	" "
		172	395 84
Juni.			
1	Lunden & Havnslie	16	" "
	Til Middag, Sk. og Brød.	"	1 25
	Madam Jensen for 2 St. Havnslie	40	" "
	Bernhardt for 1 Dage.	"	54 60
2	Til Middag. og Sk.	"	1 50
	Bernhardt. 1 Blanst hos Rohde	"	1 30
	Smør og Ost.	"	10 70
3	Kage og Cigarer og Sk.	"	2 80
	Uden Bæse og Trøi til Mig.	"	10 50.
	Brød og Sildese	"	3 "
4	Sk. og Fløde	"	1 10.
	Bernhardt Extra.	"	2 "
	For mig til Trøi	"	2 "
5	1 Kage med.	"	" 60
	3 Cigarer	"	" 60
6	Mutter til Havnslie	"	18 20
	Abonnement til Dagen	"	" 50
7	Mutter Extra	"	30 "
		56	140 65

Carl senior var svært gavmild - han gav hver jul, hver gebursdag og til alle konfirmasjoner rikelig med penger til sine barn og barnebarn (se unntak nedenfor) og til tjenestefolket. I 1878 dreide dette seg om et beløp på over 100 kr (NOK 7.500 i dag). Konfirmasjonsgavebeløpene var 50 kr (tilsvarende 4.700 i dag). Gamle Rojahn mottok ikke sjelden en sum på 6-7 kroner samt en kake. Herwig figurerer også ofte i disse bøkene med "1 Kage til Herwig", "Til Herwig givet". De fattige figurerer stadig i regnskapsbøkene: "en fattig Kone", "en fattig fallered Kjøbmand" og "en fattig Musiker".

Hvor lenge senior fortsatte å arbeide i forretningen, vet vi ikke. Han var stadig aktiv i 1880, og om sommeren spiste han sin middag i (nå) Gamle Logen på vei tilbake til Sverresborg. I 1887 var han også i forretningen, ifølge et brev fra sønnen.

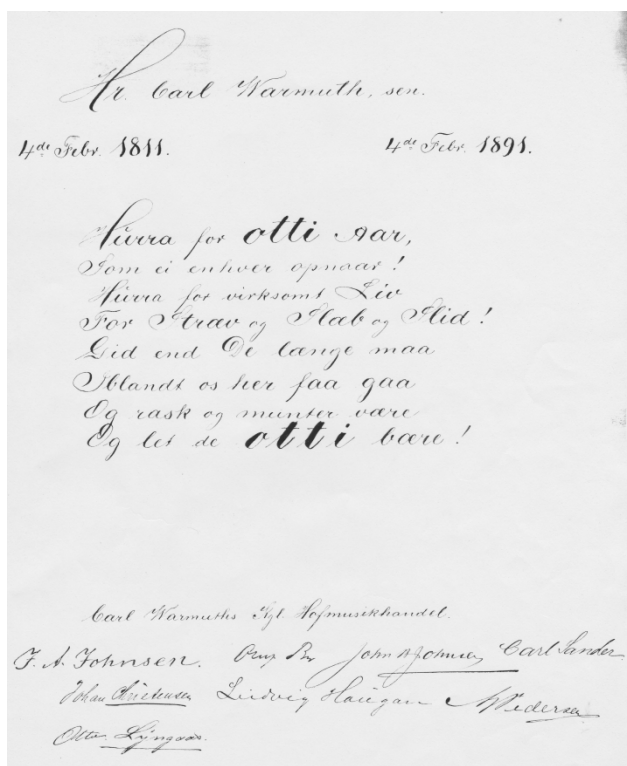
I 1888 skrev han et dikt til Sofies datter Julie Marie Sofie til hennes konfirmasjon. Det gir et klart bilde av hans egne idealer:

Gaa fra dine Børne Aar over
til en værdig og agtbar
Frøken Stand. Lev ikke blot
for Stats og Fjas, men søg
at leve og virke derhen at
du maa blive en elskelig
flink i dit Husstel,
og i alle Dele en trofast
Huustru. Vær ikke gjerig,
men heller ikke Ødeland

Foto av Carl Warmuth tatt juli 1891, fotograf ukjent. Ringve Museum.

I februar 1891 fylte senior 80 år, og butikkfolkene skrev dikt:

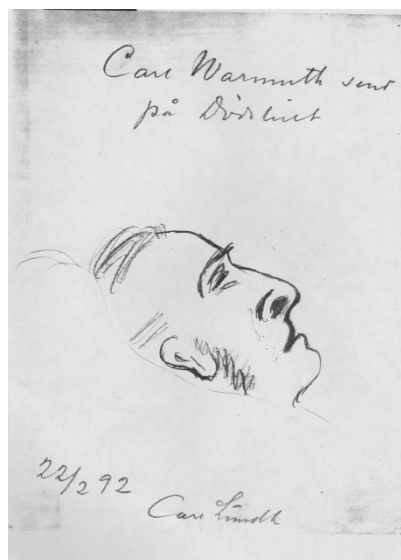

Ringve Museum.

Vel ett år senere, 22. februar 1892, døde gamle Carl Warmuth av lungebetennelse.

“Afdøde var en elskværdig Personlighed, der havde samlet sig mange Venner rundt i hele Norges Land” sto det i Aftenpostens nekrolog 22. februar.

Han hadde gjort sitt nye fedreland uvurderlige tjenester. Ved arveoppgjøret bestemte etterkommerne å skifte boet privat. I sitt testamente skrev senior at det døtrene arvet skulle forbli deres særeie. Bernhard måtte godta at broren Carl opptrådte på hans vegne.

Tegning laget av barnebarnet Carl Lundh. Ringve Museum.

Johan Halmrast var en populær forfatter av folkelige fortellinger. Han komponerte også og fikk utgitt noen sanger hos Warmuth. Da senior døde, kom dette diktet i avisen:

Carl Warmuth, senior

Han kom herop blandt en Trækfuglflok
Med Tonernes Foraarsglæde,
Og vel det var – thi det trængtes nok –
Og han byggede her sit Rede.

Men snart forstod han, og det var godt,
At her var Sangbund kanhænde;
Her kunde nok blive Toner, naar blot
Man Strengelød over den spænde.

Og – nede i Voldgaden var det etsteds –
Han aabned en Handel med Strengel,
Og med de Strengel var Byen tilfreds;
De klang baade vel og længe.

Og Handelen gik, og Boden blev trang;
Det var en Geschæft, som blev øget;
Men War Muth var han, og med et Sprang
Han flyttede op i Strøget.

Deroppe gik det med Sang og Dans
Paa alle Slags Instrumenter,
Og nu gaar det rent med kongelig Glans; -
Jo Strengene de gav Renter:

Men naar vi nu kan Sang og Musik
Over alt Landet finde,
Da lad os mindes et Øieblik
Hin Trækfugl og hædre hans Minde!